CURTEA DE APEL BĂLŢI

Dosarul nr.21rji-751/2023 Instanţa de fond: Judecătoria Bălți
sediul Central
Judecător: Moroșanu V.

D E C I Z I E
ÎN NUMELE LEGII

09 august anul 2023 municipiul Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Rotaru Ala
Judecători: Burdeniuc Ruslana, Pușca Dumitru

Cu participarea:
Avocatului Dragan Natalia

A judecat în ordine de recurs în şedinţă publică recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.11 Bălți Lungu Viorel împotriva încheierii Judecătoriei Bălți sediul Central din 04.05.2023 la plângerea condamnatului Cristea Igor împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție
Procedura de citare legală executată.

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar şi argumentelor prezentate în şedinţă, Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi -

C O N S T A T Ă:

Prin încheierea Judecătoriei Bălți sediul central din 04.05.2023:
-A fost admisă plângerea condamnatului Cristea Igor împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.
-S-a constatat faptul că, Cristea Igor a fost deţinut în perioada 23 februarie 2022 – 06 ianuarie 2023, în Penitenciarul nr.11 Bălți, în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total o perioadă de 315 (trei sute cincisprezece) zile, în calitate de condamnat.
-În condiţiile art.473/4 alin.(5) CPP, s-a acordat condamnatului Cristea Igor cu titlu de despăgubire, pentru deținere în calitate de condamnat în condiții inumane de detenție în Penitenciarul nr.11 Bălți pe parcursul a 315 (trei sute cincisprezece) zile, suma de 1575 (una mie cinci sute șaptezeci și cinci) lei, calculându-se 0,1 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea drepturilor garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

-S-a dispus executarea încheierii privind încasarea mijloacelor bănești în condițiile Codului de Executare.

Încheierea instanţei de fond a fost contestată cu recurs de către directorul Penitenciarului nr.11 Bălți Lungu Viorel, invocând în motivare că consideră încheierea neîntemeiată și pasibilă casării, din considerentele ce succed:

-Articolul 3 CEDO prevede: „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”.

-Maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă; el depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, consecinţele sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vîrsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Ostrovar c. Moldovei, hotărîrea din 13 septembrie 2005).

-Curtea a considerat tratamentul ca fiind „inuman”, deoarece inter alia acesta a fost premeditat, a fost aplicat ore în şir şi a cauzat fie leziuni corporale, fie suferinţe fizice şi psihice intense. Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant”, deoarece el a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare şi inferioritate capabile să le umilească şi să le înjosească.

-Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă” în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili şi înjosi persoana şi dacă, în ceea ce priveşte consecinţele, acest tratament a afectat negative personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3 (cauza Dougoz c. Greciei).

-E de menţionat şi Hotărîrea Marii Camere a Curţii Europeane a Drepturilor Omului din 20.10.2016, cauza MURSIC vs CROAŢIA, prin care s-a concluzionat că, în anumite situaţii, deţinerea în mai puţin de 4 m2, nu neapărat constituie tratament inuman şi degradant. Astfel, Curtea a ţinut seama de alte elemente relevante, în special: caracterul suficient al libertăţii de circulaţie şi al activităţilor în afara celulei, precum şi condiţiile generale de detenţie.

-În Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fotografiile, care cu certitudine dovedesc, că pretenţiile invocate în plîngerea referitor la condiţiile de detenţie în Penitenciarul nr.11 Bălţi, nu corespund realităţii.

-Potrivit art.61 din Codul penal, pedeapsa este o măsură de constrângere statală şi un mijloc de corectare şi reeducare a condamnatului, ce se aplică de instanţa de judecată în numele legii celor care au săvârşit infracţiuni.

-Pedeapsa penală se aplică nu pentru a cauza suferinţe fizice condamnatului sau să-i înjosească demnitatea, ci pentru a-i schimba concepţiile şi convingerile greşite care l-au influenţat în vederea comiterii infracţiunii şi pentru a-i educa stima faţă de normele scrise şi nescrise ale societăţii şi pentru a asigura prevenirea săvârşirii de noi infracţiuni de către condamnat.

-Prin urmare, scopul pedepsei penale, pe lângă efectul punitiv, mai comportă şi un efect educativ, de corecţie şi resocializare a făptuitorului, fapt ce contribuie la realizarea celei de-a două componente a scopului pedepse - prevenirea săvârşirii de noi infracţiuni.

-Reieşind din cele expuse, consideră că judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie bazată exclusiv pe alegaţiile condamnatului şi concluziile formulate în Raportul CPT pentru anul 2017, potrivit căruia se prezintă concluzii cu pripire la condiţiile de detenţie într-un mod general, fără ca în Raportul respectiv să fie indici direcţi din care să rezulte că aspecte descrise se referă anume la situaţia condamnatului Cristea Igor.

-Solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanței de fond, cu pronunţarea unei noi hotărâri prin care cererea condamnatului Cristea Igor, împotriva administraţiei Penitenciarului nr.11-Bălţi privind condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului, să fie respinsă ca neîntemeiată.

Reprezentantul Penitenciarului nr.11 Bălți Rusu Daniela în ședința instanței de recurs a susținut recursul declarat de administrația penitenciarului și a solicitat să fie admis din motivele invocate.

În şedinţa instanţei de recurs, condamnatul Cristea Igor nu s-a prezentat, deși a fost citat legal.

Avocatul condamnatului Cristea Igor, Dragan Natalia în şedinţa instanţei de recurs a solicitat respingerea recursului declarat de administrația Penitenciarului nr.11 Bălți.

Audiind participanții la proces și verificând argumentele invocate în recurs şi verificând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, Colegiul penal ajunge la concluzia că recursul declarat urmează a fi respins ca fiind nefondat, iar încheierea contestată ca fiind legală şi întemeiată urmează a fi menţinută fără modificări reeşind din următoarele considerente.

Conform art.449 al.1 lit.a CPP RM se reglementează, că judecând recursul, instanţa de recurs adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: a) recursul este nefondat.

Colegiul penal conchide că instanța de fond la examinarea plângerii înaintate de condamnatul Cristea Igor împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare privind condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, a respectat normele procesuale, a verificat complet şi în mod obiectiv circumstanţele cauzei şi în legătură cu cele stabilite just și întemeiat a ajuns la concluzia privind admiterea plângerii condamnatului Cristea Igor, temei de casare a încheierii instanței de fond și respingerea plângerii condamnatului nefiind stabilit.

Potrivit informaţiei accesate de pe portalul ANP-lui şi materialele dosarului personal al persoanei vizate, ultimul a fost deţinut în Penitenciarul nr.11-Bălţi, în următoarea perioadă de timp: 23.02.2022-06.01.2023, ceea ce constituie în total 317 zile.

Consecvent, potrivit Raportului prezentat de către Administraţia Penitenciarului 11 Bălţi, Cristea Igor s-a deţinut cu statut de condamnat – 317 zile în perioada 23.02.2022-06.01.2023.

Instanţa de judecată a indicat, că condamnatul Cristea Igor în plîngerea înaintată a solicitat constatarea aflării sale în detenţie în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în Penitenciarul nr.11 Bălţi.

Instanţa de judecată a stabilit că, plângerea condamnatului este depusă pe parcursul detenţiei în condiţii pe care le consideră precare, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art.art.473/2, 473/3, 473/4 CPP, au fost introduse prin Legea nr.272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art.473/2 alin.(5) din Codul de procedură penală, au fost respectate pe deplin.

În partea ce ţine de condiţiile de detenţie contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale din Penitenciarul nr.11-Bălţi, instanţa de judecată a reţinut că, după cum se deduce din raportul prezentat de reprezentantul Penitenciarului nr.11-Bălţi, Cristea Igor, s-a aflat în Penitenciarul nr.11-Bălţi cu statut de condamnat în perioada 23.02.2022-06.01.2023.

Avînd acelaşi reper, instanţa de judecată în partea ce ţine de condiţiile de detenţie contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor

fundamentale din Penitenciarul nr.11-Bălţi, a enunţat că condamnatul s-a aflat în perioada de timp cuprinsă între 23.02.2022-06.01.2023 în celulele nr. 27, nr. 15, nr. 63 şi nr.23, în condiții de supraaglomerare, cu nerespectarea spațiului de 4m^2 pentru fiecare condamnat, acestea fiind constatate în baza datelor înscrise în raportul prezentat de administrația Penitenciarului nr.11 Bălți.

La analiza condiţiilor de cazare a deţinutului, instanţa de judecată a făcut trimitere la Hotărârea Guvernului nr.583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că „Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii”.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Contrar recomandărilor precitate, studiind raportul prezentat de către administraţia instituţiilor penitenciare P-11 Bălţi, instanţa a stabilit că, informaţia cu privire la suprafaţa celulelor în care a fost deţinut Cristea Igor se referă la o suprafaţă totală calculată, fără excluderea mobilierului sau anexelor sanitare, totodată, instituţia penitenciară a omis să prezinte date cu privire la numărul de paturi amplasate în celulele la care s-a făcut trimitere.

Instanţa de fond a considerat că dificultăţile cu care s-a confruntat Cristea Igor pe parcursul detenţiei sale în Penitenciarul nr.11-Bălţi, în calitate de condamnat, au depăşit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Totuşi, având în vedere că la soluţionarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanţă a încălcărilor privind condiţiile de detenţie care au afectat grav drepturile condamnatului, ci şi stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 3 zile, fie sub formă bănească în condițiile art. 473^4 alin. (5) Cod pr. penală, în dependenţă de gradul şi intensitatea suferinţelor, în continuare instanţa va analiza şi celelalte alegaţii invocate de către petent în plângerea depusă.

Instanţa de judecată a apreciat critic aspectele invocate de către administraţia penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părţi, în lipsa altor dovezi, instanţa s-a bazat pe rapoartele organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect.

Astfel, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din ţară, a subliniat că, în Penitenciarul nr.11-Bălţi, în continuare persistă faptul că în multe celule condiţiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată fiind suprapopulate.

Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiştii din cadrul CPT au recomandat autorităţilor din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătăţirii condiţiilor de detenţie curente în penitenciarul respectiv.

În aceeaşi ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism naţional pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, inclusiv Penitenciarul nr.11-Bălţi, sunt într-o stare deplorabilă şi ar putea fi calificate ca condiţii inumane şi degradante.

Avînd în vedere informaţia din raportul prezentat de administraţia Penitenciarului nr.11-Bălţi, instanţa de judecată a indicat, că raportul administraţiei vizează în final data deţinerii condamnatului pînă la 23.02.2023, însă instanţa de judecată ţinînd cont de data pronunţării prezentei hotărîri la o dată când condamnatul deja a executat pedeapsa, acordând deplină eficienţă dispoziţiilor art. 473[4] alin. (5) Cod pr. penală, corect a conchis în privința acordării despăgubirii bănești pentru perioada detenției condamnatului în condiții care conform jurisprudenei CEDO afectează drepturile garantate de art. 3 al Convenției. Or, la data soluționării cauzei condamnatul Cristea Igor deja nu se mai deținea în penitenciar, executând efectiv pedeapsa.

Având ca referință perioada de detenție a lui Cristea Igor cu statut de condamnat pe parcursul a 315 zile, luând în consideraţie totalitatea efectelor cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ţinând cont de principiile proporţionalităţii şi echităţii, instanţa a considerat necesar, oportun şi rezonabil de a calcula 0,1 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție, astfel încât să-i fie acordată despăgubire bănească totală în cuantum de 31,5 unități convenționale, echivalentul a 1575 lei.

Instanţa întemeiat a considerat că, despăgubirea dedusă este una adecvată şi suficientă, bazată pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanţelor de fapt şi pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporţional circumstanţelor constatate.

În aceste condiţii, termenul stabilit de legiuitor prin art.473[2] alin.(5) CPP, s-a calculat prin prisma faptului intrării în vigoare a Legii nr.272 din 29.11.2018, care se constată a fi 01.01.2019.

Colegiul penal conchide în urma verificării celor invocate că soluţia instanţei de fond este una întemeiată, bazată pe probele cercetate şi consideră că recursul declarat de administrația Penitenciarului nr.11 Bălți urmează a fi respins ca fiind nefondat, cu menţinerea încheierii contestate ca fiind legală şi motivată.

Colegiul penal consideră că nu pot fi luate în consideraţie afirmaţiile invocate în recursul administrației Penitenciarului nr.11 Bălți, referitor la casarea hotărârii, cu referire la prevederile procedurii penale, deoarece sunt declarative în circumstanțele stabilite pe caz, fiind expuse afirmațiile în viziunea autorului recursului, temei de casare a încheierii din motivele invocate nefiind stabilit.

Nu pot fi reținute nici afirmațiile invocate în recurs, că instanţa de judecată eronat a constatat condiţiile de detenţie contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, deoarece sunt declarative, fiind expuse afirmațiile în viziunea autorului recursului, totodată informația cu privire la condițiile de detenție anterioare denotă că condamnatul s-a deținut în condiții care au afectat drepturile sale.

Se resping și afirmațiile invocate în recurs, că consideră că judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie, deoarece sunt declarative în circumstanțele stabilite pe caz, de fapt s-a ținut cont de situația stabilită în privința condamnatului, cât și datele rapoartelor nominalizate, fapt ce nu contravine prevederilor legale, astfel că Colegiul penal conchide că soluţia instanţei de fond este una întemeiată, bazată pe probele cercetate și prevederile legale.

Totodată afirmațiile enunțate în recurs de recurent nu diminuiază condițiile precare în care s-a aflat condamnatul, mai ales că anume că administrația penitenciarelor nu este deacord ca să fie vizate condițiile rele a penitenciarelor, totodată s-a ținut cont de informația prezentată și referitor la instituțiile penitenciare.

Colegiul penal menționează, că rapoartele vizate descriu situația din penitenciar, iar administrația nu a prezentat dovezi privind îmbunătățirea substanțială a condițiilor de detenție pe parcursul urmat după vizita efectuată în penitenciar și a concluziilor formulate în Raportul pentru anul 2017, astfel că Colegiul penal conchide că soluţia instanţei de fond este una întemeiată și bazată pe prevederile legale și probele cercetate.

În aspectul dat, afirmațiile invocate sunt cu caracter de declarație și nu pot fi reținute, mai ales că anume că instanța de fond a admis plângerea condamnatului referitor la condițiile de detenție și a determinat despăgubirea bănească spre achitare condamnatului, alte temeiuri de constatare a condițiilor de deținere a condamnatului nefiind stabilite, astfel că instanța de recurs respinge recursul declarat ca nefondat.

Conducându-se de art.449 al.1 p.1 lit.a CPP RM, Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

D E C I D E:

Respinge ca nefondat recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.11 Bălți Lungu Viorel împotriva încheierii Judecătoriei Bălți sediul Central din 04.05.2023 la plângerea condamnatului Cristea Igor împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător Rotaru Ala

Judecător Burdeniuc Ruslana

Judecător Pușca Dumitru